

Jens Mørch i Holme, kongl. Mayestæts Herretsfoget i Galten Houlberg og Vester Lisberg Herreder, samt Birkedommer ved Frihersekabet Marselisborg Birketing gjør vitterligt, at for mig andraget haver høyædle og velbaarne Etats Raad Charisius til Constantinsborg og Østergård, hvorledis hand høyiligen skal være beføyet ved lovmaal at tiltale en Pige Mette Jensdatter paa bemt. Constantinsborg, fordi hun Natten imellem dend 14. og 15. December ^{sidst} forleden ved uforsigtig Omgang med et Lys, skal have forvoldet at ei allene Eendeel af Borggårdens Bygning og Boehave blev opbrændt, men endog en anden større Ulykke til særdeles Bedrøvelse for — ? ^{HK.} Citanten skal have aarsaget. Thi stæfnes Jomfru Mette Jensdatter med Forsvar for mig i i Rette at møede paa Frihersekabet Marselisborg Birketing Thiirsdagen den 15. de January 1754, med flere fornødne Ting og Fæstedage efter Tilhold af Loven. Citantens Saggivelse at modtage Vidner og Beviiser ^{for} at anhøre, samt paa de til Eder selv og reede Spørsmaal at svare, herom at vidne for bemt. 15. January 1754 under Lovens Faldsmaal til forbemelte Ting indkaldes Olle Nielsen samt Jens Sørensen item, Jomfr. Kirstine Margaretha Danethon, Karen Møller, Anne Kirstine Baurmeister, og Rebecka Veler, tillige Kirsten Sørensdatter, alle paa Constantinsborg, eders Sandhedsvidne i denne Sag og alle dends dependerende at udsige og forklare. Hvorefter Høy bemelte Hr. Citanten ei allene et lovligt Tingsvidne agter at erhverve, men endog Dom ^{over} være Eder Mette Jensdatter efter Fortieneste af ^{Renten} ~~RETTEN~~ vil ervontes. Til Vitterlighed under min Forseigling. Holme dend 31. te December 1753.

Det vi underskrevne lovlig i Dag d. 4. January 1754. har forkyndt denne Stæfning for Mette Jensdatter paa Constantinsborg, og alle de der i benæfnte Persohner det tilstaaes: saa sandt Gud hielpe os og hans hellige Ord. Constantinsborg ut supra. Søren Kaae, Rs. Sørensen begge på Constantinsborg.

Til Defensor for Tienestepigen Mette Jensdatter, som højædle og velbaarne Hr. Etats Raad Charisius til Constantinsborg efter Formelding under 8. de hujus agter at lade actioner, formedelst hendes formentlige uforsigtige Omgang med Lys, hvor af den der tildragene Ildsvaade skal have antstaaet. Constitueres ^{HERVED} Procurator Hr. Grimstrup i Aarhus sig i saae Maade efter udgangne allernaadigste Anordninger haver at forholde. Bygholm dend 10. January 1754. J. M. H. Levetzau, Jens Mørck.

Herretsfoget i Galthen Houlberg, Haslef og Vester Lisberg Herredor, samt Birkedommeren i Marselisborg Birk, Thomas Huitfeldt Birkeskriver ved dito Birketing gjør vitterligt, at var mødt paa Constantinsborg den 12. te January 1754 efter højvelb. Herskabets Begier for at holde et lovligt Forhør angaaende den der tildragende bedrøvelige og ulyckelige Ildebrand, som skeede paa Gaarden om Natten imellem d. 14. og 15. December sidst som da Røgte og Spargement gaaer at samme bedrøvelige Ildebrand er skeed formedelst en Piges Uforsigtighed, Mette Jensdatter, som var tilstæde og blev af Retten udi hendes Hr. Broders velærværdige hæderlige og vellærde Hr. Peder Borgen, Sognepræst for Møeborg og Ness Menigheder, og Svoger velfornemme Hr. Jens Jørgen Brøndum og Indvaaner udi Schive med flere, navnlig Rasmus Sørensen af Kolt og Anders Jensen af Constantinsborgs Skovhuus som Testificanter at anhøre hvis af forbemelte Mette Jensdatter maatte blive forklaret og udsagt, som strax derpss skeede saaledis.

At hun Natten imellem den 14. og 15. December sidst, ungefæhr Klocken 12 slet, ville efterlæde noget Mad, som hun i en Hast hafde satt under en Seng i den saakaldte Malerstue paa Constantinsborg, hvor til hun toog et Lys i den eene Haand, som for hende uforvarendes antændte nogle Halmstraa, som hængte ned fra Bunden af Sengen, hvilke hun straxen søgte at afplukke, men da hun desværre blev vahr at luen nærmede sig længere omkring og ved en anden derved tæstaaende Seng og samme antændte. kaldte hun straxen paa en Pige sal. Ane Knudsdatter, der kort Tiid tilfor

hafde lagt sig med sal. Frøken Regitze Sophie Charisius i den Seng hvor-
 under Ilden først blev antændt, at hun skulde staae op, thi der var kom-
 men Ild i Sengen for hende, hvorpaa Pigen og skal have rejst sig med Frø-
 ken i Armene og gik hen til en Dragkiste der i Kammeret, og - berette-
 de Mette Jensdatter, at hun same Tiid hun kaldte paa Ane Knudsdatter,
 tillige og kaldte paa Jomfr. Rebecka, som laae i same Seng, hvorefter
 Rebecka og stoed op, og derpaa gik Mette Jensdatter ud i Vadskerhuset
 for at hente noget Vand, fik og noget Vand med sig op i Stuen og slog
 det paa Ilden, som var antændt under Sengen i Formening det derved skulle
 blevet slucket, løb saa strax efter mere Vand, hvor hun møtte Skou Jens
 med Vand i en Spand eller Kedel, som ^{VÆNTLIG} vanskeligt hafde slutet, hvad der
 var paa Færde, da hand og Vadskerpiggen Kirsten Sørensdatter var inde i
 Kiøkkenet og saa Mette Jensdatter hentede det første Vand saa ^{MEGET} hastig,
 hvilket ^{VAND} forbemele Skov Jens slog ind ad Døren i Malerstuen i Tan-
 ker at slaa det paa Ilden, men efter hans egen Sigende skal være ramt
 paa et Skab, som stod ved Føderne af dend Seng, hvor Ilden først opkom,
 og da han fra Malerstuen kom tilbage igien, og møtte Mette Jensdatter,
 som vilde have været derinde igien, for at ville seet at dæmpe Ilden.
 sagde hand: det nøtter icke, thi dend har alt taget overhaand i Stuen,
 hvor da Skov Jens strax løb hen til Klocken og ringte med dend for at
 faa Folkene til Redning, og imidlertid gick Mette Jensdatter og i Gaar-
 den for at kalde paa Folkene, som da tildeels møtte hende, men hun kun-
 de icke gifve dem Nafn af lutter Bedrøvelse, som hun same Tiid var bri-
 sted udi : Derefter kom hun med flere ind i Sommerstuen og hialp at
 bære det sorte laagerede Skab ud i Gaarden, løb saa til hendes egen Kiste,
 som Ole Tiener hialp hende til at udbære, formedelst hun saae, at der
 var mangfoldige Mennesker i de andre Værelser til at bierge, blandt
 hvilke hun icke kunde trænge sig ind. Bar saa med en anden salig Ane
 Stuepigens Kiste ud. Siden kom hun ind i velbaarne Frøken Margrethe Cha-
 risii Cammer, hvorfra hun udbar et Speil, en The Machine og nogle Stoele
 med videre, som hun nu icke kand erindre sig. Birkedommeren tilspurdte
 Mette Jensdatter, om hun vidste icke at Ane Stuepige tillige med Frøken
 var i Kammeret, da hun anden Gang kom og ville været derinde, dertil
 Mette Jensdatter svarede, hun tænkte, de var ude af Kammeret, allerhelst
 hun saae Rebecka var udkommen, men da hun derefter mærkede at Folkene
 talte om, at de icke var udkomne, løb Mette Jensdatter om til Malerstuens
 Vinduer i Tanker at ville slaa dem ud, for at faa dem ud, men da brændte
 Ilden saa stærkt ud af Vinduerne, at ingen kunde nærme sig til dem. Vi-
 dere vidste hun icke i nogen Maader at forklare angaaende forbemele be-
 drøvelige Hændelse. Som da ingen nærmere Forklaring var at erholde af
 Mette Jensdatter om denne ulykkelige ^{FISDRÆGELSE} Hændelse. Pasagie, blev dette For-
 hør for denne Gang sluttet og udfærdiget.

Constantinsborg den 12.te Januarÿ 1754, som vi med vore Hænder og
 Forseiglinger bekræfter.

J.S.Mørck. Thomas Huitfeld. P. Borgen. J.J. Brøndum.
 som Testificanter A.I.S. R.S.S.

Thiirsdagen d. 29. Januarÿ 1754 holtes Marselisborg Birketing af Bir-
 kedommeren, Skriveren og 8.te Tinghørere, neml. Povel Møller, Niels Sø-
 rensen, Rasmus Loft, Anders Andersen, Søren Jensen, Morten Bæk og Chris-
 ten Fransen, alle af Viby.

Hvor da fremkom Ridefogden Hr. Christian Jørgen Bache fra Constantins-
 borg paa høyædle og velbem. Etats Raad Charisii Vegne, og som Actor mod
 en Pige Mette Jensdatter ved hvilken Natten imellem d. 14. og 15. Dec.
 sidst en stor Ildsvaade paa Constantinsborg er afstedkommen, producerede
 i Overværelse af hendis beskikkede Forsvar, edle Hans Grimstrup af Aarhus,
 at her ved Retten i Dag 14. Dage erhvervede Tingsvidner, hvorudi er for-
 klaret saavel ved dette, som hendes der udi indlemmede egen Tilstaaelse,
 at den paa Constantinsborg forbemt. Tiid paakommende Ildebrand og andet
 til stor Sorg for Herskabet, formedelst hendes uforsigtighed, og bleven
 aarsaget, i det en Anledning Bache gjorde følgende Paastand, at bemt.
 Mette Jensdatter efter Forordninger af 18.de Dec. 1751, efter Sagens Om-
 stændigheder maatte ² ^{ORDE} anført, samt de derpaa ^{ANVENTE} anviste Omkostninger

skadesløs at erstatte, saa vit denne Sag er anrørende, og i det øvrige ifald intet fra hendis Forsvar til Forlængelse maatte anbringes, for sin Deel indloed Sagen under Dom. Procurator Grimstrup ^{MADE} maatte som dend indstefntes anbefalede Forsvar, og forestillede at siden det producerede Tingsvidne oplyselig og omstændelig forklare, at Mette Jensdatter har icke begaaet noget til Ulykke at sætte i Værk med hendes villie eller Vildskab, thi foruden hun ^{SVØ} ved og selv haver stræbt og gjort ald sin Flid for at dæmpe Ilden, saa har hun og meget bejamret og beklaget, ja dend Dag i Dag er og ventelig saalænge hun lever beklager og bejamrer at saadan Ulykke imod hendes Villie skulde hænde og tildrage. Saa vilde Grimstrup paa hendes Vegne formode og bede, at saavel Herskabet som Retten considerer dette stackels enfoldige Fruentimmer, betænkende det kunde hænde flere at komme i lige Fald, og der fore af Naade ^{PARDONEREN} hendes uskyldige Forseelse og icke efter Ugeur? tragte efter at se hende afstraffet, allerhelst hun har været en troe og flittig Tiener hos Herskabet og deres Familie i 7 Aar, og altsaa ^{HVERKEN} har icke af Ondskab eller anden halsstarrig Hensigt. Saaledes Grimstrup vilde have Sagen insinueret og til det Bæste recommenderet. Bache ^{SVAREDE} paa vedrørende, at det ingenlunde var hans Herskab om at gjøre at faae Mette Jensdatter paa det haardeste afstraffet, men det var i følge dend forhen alligerede Forordning, at dette Sogsmaal mod hende er bleven anlagt. Og for Resten vilde Bache som forhen have Sagen udstillet til lovlig Dom efter Sagens Omstændigheder samt begiærende det forhen producerede Tingsvidne denne Doms Act vedhæftet. Grimstrup herpaa ventede Rettens lemfældigste Dom og Medfart. Saa blev Sagen efter begge Parters ^{BEVIIS} til Doms optaget.

Thiirsdaagen dend 5. te Martý 1754 holttes Marselisborg Birketing af Birkedommeren, Skrивereren og 8. te Tinghørere, nafnl. Christen Bach, Jens Hansen, Jens Jensen, Niels Andersen, Anders Nielsen, Niels Mortensen, Hans Jensen og Christian Pedersen, alle af Vibye.

Udi Sagen contra Mette Jensdatter, som tiente paa Constantinsborg blev Dom afsagt saaledes, som det over Mette Jensdatter holdte Forhør den 12. January 1754, samt de her fra Retten udsteede Tingsvidner d. dato 15. January sidst forløbne eenstemmig forklarere og oplyse forbemelte Mette Jensdatters Skodeslashed og meget store Uforsigtighed, som aarsagede dend store Skade og bedravelige Ildsvaade, der paa Constantinsborg om Natten imellem dend 14. og 15. December sidst tildrog sig, hvilket hun alt med det holdte Forhør i Rettens og hendes Broders velærverdige Hr. Peder Borgen, Sognepræst for Møeborg og Nees Menigheder, samt Svogers velfor. Hr. Jens Jørgensen Brøndum, Borger og Indvaaner udi Schive med flere deres Paahør og Nærværelse, har vedstaaed og forklaret, saaledes som det Indhold formeldes. Saa i hvor stor Skade og inderlig Hjertesorg det høyædle og velb. Herskab formedelst bemt. Mette Jensdatters store uforsigtighed er tilføyet, har de dog paa den allervilligste Side med hende forfaret, og allene efter kongl. allernaadigste Anordninger om sliq skidesløs Menneskes Afstraffelse, paastaaed hun en vis Tiid til Strafs Lidelse i Tugthuset blev indsat.

Thi kiendes for Ret, at ofte melte Mette Jensdatter til fortiente Straf andre uforsigtige Mennesker til Exempel og Afskye udi Viborg Tugthuus udi tvende Aar bør indsættes, samt og de herved medgaaende Bekostninger at betale med tretten Rigsdaler. Dets til Vitterlighed under min Haand og Forseigling.

Actum Anno die et Loco ut supra.